

Kangasalan kaupungin ehkäisevän päihdetyön suunnitelma

Sisällys

- Ehkäisevä päihdetyö osana Kangasalan kaupungin hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä
- Mitä on ehkäisevä päihdetyö?
- Ehkäisevä päihdetyö lyhyesti
- Ehkäisevän päihdetyön vastuutahot
- Ehkäisevä päihdetyön käytännöt kaupungin palveluissa

Ehkäisevä päihdetyö osana Kangasalan kaupungin hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä

- Kuntalain (410/2015) mukaan kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä huolehtiminen on kunnan perustehtävä.
- Ehkäisevä päihdetyö on osa kunnan terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä sekä sitä koskevaa suunnittelua ja raportointia (Laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä 523/2015, 5 §).
- Kangasalan kaupunkistrategian yhtenä tavoitteena on hyvinvoivat ja terveet kaupunkilaiset.
- Kangasalan hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman painopisteet nojaavat Kangasalan kaupunkistrategiaan
- Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman 2022-2025 keskeiset tavoitteet ovat
  - 1) Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen
  - 2) Mielen hyvinvoinnin vahvistaminen
  - 3) Arjen hyvinvoinnin tukeminen
  - 4) Turvallisen ja viihtyisän arkiympäristön rakentaminen
- Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma liitetään osaksi Kangasalan hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelmaa.
- Ehkäisevä päihdetyö on osa Kangasalan hyvinvointityön rakenteita. Työtä edistävät Hyvinvoiva kaupunkilainen –ryhmä aikuisväestön osalta ja Opiskeluhuollon työryhmä lasten ja nuorten osalta. Keskeisenä tehtävänä on varmistaa, että ehkäisevää päihdetyötä toteutetaan eri hallinnonaloilla hyviksi todetuilla käytännöillä ja tutkituilla menetelmillä sekä seurataan päihdeoloja.

Mitä on ehkäisevä päihdetyö?

- Kuntien ehkäisevää päihdetyötä ohjaa Laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä (523/2015).
- Ehkäisevä päihdetyön (EPT) tarkoituksena on ehkäistä ja vähentää alkoholin, huumeiden sekä nikotiinituotteiden käyttöä sekä ongelmallista rahapelaamista sekä niistä aiheutuvia haittoja. Alkoholista, tupakasta, huumausaineista ja rahapelaamisesta aiheutuvat terveydelliset ja sosiaaliset haitat kohdistuvat käyttäjiin itseensä, heidän läheisiinsä, muihin ihmisiin sekä koko yhteiskuntaan.
- Ongelmakäytöstä aiheutuvien välittömien ja välillisten haittojen hinta on suuri sekä inhimillisesti että julkisen sektorin kuluissa mitattuna.
- Toimivilla kysyntään ja tarjontaan vaikuttavilla menetelmillä voidaan ehkäistä ja vähentää päihteiden käytön aiheuttamia haittoja.
- Haittojen vähentäminen edistää myös väestöryhmien välisten terveys- ja hyvinvointierojen kaventamista.
- Ehkäisevän päihdetyön tarkoituksena on kehittää puitteita päihteettömälle elämälle ja ohjata kuntalaisia päihteettömyyttä tukeviin valintoihin.

Ehkäisevä päihdetyö lyhyesti

Kohderyhmä

- Koko Kangasalan väestö – myös he, joiden päihteiden käytöstä ja rahapelaamisesta ei ole aiheutunut huolta.
- Koskee kaikkia ikäryhmiä

Miten

- Vahvistamalla suojaavia tekijöitä
- Mahdollistamalla hyvinvointia edistäviä valintoja
- Tukemalla sosiaalisia suhteita ja vanhemmuutta
- Tarjoamalla mielekästä tekemistä
- Vahvistamalla mielen hyvinvointia tai ehkäisemällä yksinäisyyttä Sisältää yleisen ehkäisyn ja riskiehkäisyn.

Vastuutahot

- Ehkäisevä päihdetyö on monialaista yhteistyötä
- Vastuu ehkäisevästä päihdetyöstä jakautuu kaupungin kaikille toimialoille.
- Pirkanmaan hyvinvointialue, Pirha
- Poliisi
- Seurakunnat
- Yhdistykset ja järjestöt
- Aukkaat
- Paikalliset elinkeinotoimijat
- Valvontaviranomaiset

Ehkäisevän päihdetyön vastuutahot

	Tehtävät	Vastuutaho
Kansallinen taso	Johtaa ehkäisevää päihdetyötä valtakunnallisesti.	Sosiaali- ja terveysministeriö (STM)
	Vastaa sen kansallisesta kehittämisestä ja ohjauksesta	Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)
Alueellinen taso	Tukee ja ohjaa kuntien työtä sekä valvoo vastuullista alkoholin myyntiä ja anniskelua	Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto
	Koordinoi alueella tehtävää lakisääteistä monialaista ehkäisevää päihdetyötä ja tarjoaa asiantuntijatuken kaupungille lakisääteisen tehtävän toteuttamiseksi.	Pirkanmaan hyvinvointialue, Pirha
Kuntataso	Toimii ehkäisevästä päihdetyöstä vastaavana toimielimenä.	Hyvinvointilautakunta
	Monialaisen ehkäisevän päihdetyön koordinointi. Varmistaa, että ehkäisevää päihdetyötä toteutetaan eri hallinnonaloilla hyviksi todetuilla käytännöillä ja tutkituilla menetelmillä. Asukkaiden päihteiden käytön ja päihdehaittojen seuranta. Alueen päihdeilanteesta viestiminen ammattilaisille ja kuntalaisille.	Hyvinvoiva kaupunkilainen –ryhmä aikuisväestön osalta Opiskeluhuollon työryhmä lasten ja nuorten osalta.
	Ehkäisevän päihdetyön poikkihallinnollinen koordinointi ja alueelliseen EPT-verkoston yhdyshenkilö.	Hyvinvointikoordinaattori

**Ehkäisevä päihdetyön
käytännöt kaupungin
palveluissa**

Ehkäisevä päihdetyö varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa

- Varhaiskasvatus tukee lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista, edistää lasten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä ehkäisee syrjäytymistä.
- Lasten kanssa opetellaan tunteiden tunnistamista ja nimeämistä, vuorovaikutus- ja sosiaalisia taitoja sekä siisteyden, liikkumisen, ruokailun ja levon merkitys. Lasten kanssa pohditaan terveyttä ja hyvinvointia edistäviä ja haittaavia tekijöitä.
- Turvataitokasvatuksella edistetään lasten valmiuksia suojella itseään turvallisuutta uhkaavissa ja hämmentävissä kiusaamisen, alistamisen, väkivallan ja ahdistelun tilanteissa. Se ohjaa lapsia kertomaan huolistaan luotettavalle aikuiselle.
- Lapsen kasvua tuetaan tiiviissä yhteistyössä perheiden kanssa ja tuetaan huoltajia heidän kasvatustehtävässään tarvittaessa myös moniammatillisesti.
- Päihteettömyyttä edistetään kohtaamisissa lasten huoltajien kanssa, varhaiskasvatussuunnitelmakeskusteluissa ja vanhempainilloissa.
- Koulutettu varhaiskasvatuksen henkilöstö osaa tunnistaa tuen tarpeen, ottaa sen puheeksi perheen kanssa ja ohjata perheen tarvittavien palveluiden piiriin.
- Kangasalan varhaiskasvatuksessa on ohjeistus niihin tuonti- ja hakutilanteeseen, joissa hakijan arvellaan olevan päihteiden vaikutuksen alainen.

Ehkäisevä päihdetyö kouluissa ja oppilaitoksissa

- Koulu- ja opiskeluyhteisö mahdollistaa lapsille ja nuorille kasvun tuen sekä terveellisen ja turvallisen oppimisympäristön.
- Oppilaitosten henkilöstö tekee yhteistyötä kotien kanssa ja tukee heitä kasvatustehtävässä.
- Opetuksessa on tarjolla oppimisen ja hyvinvoinnin tukitoimia, jotka osaltaan ehkäisevät syrjäytymistä.
- Kouluhyvinvointia tuetaan esimerkiksi opiskeluhuollon yhteisöllisellä toiminnalla kouluviihtyvyyden, kouluun kiinnittymisen ja yhteisöllisyyden edistämiseksi.
- Oppilaille /opiskelijoille tarjotaan työkaluja arjen ja mielen hyvinvoinnin sekä elämänhallinnantaitojen vahvistamiseen.
- Tarvittaessa oppilas/opiskelija voidaan ohjata yksilöllisiin opiskeluhuoltopalveluihin.
- Kouluilla ja oppilaitoksissa puututaan matalalla kynnyksellä ja suunnitelmallisesti oppilaiden/opiskelijoiden päihteiden käyttöön.
- Päihdekasvatuksessa tehdään yhteistyötä sote-ammattilaisten, järjestöjen (mm. Ehyt ry) ja poliisin kanssa.

Ehkäisevä päihdetyö nuorisotyössä

- Nuorisotyö tarjoaa nuorisolähtöistä avointa, matalan kynnyksen toimintaa, jonka parissa nuoret voivat viettää aikaa vapaamuotoisemmin tai ohjatusti sekä yksilö- ja ryhmätasolla.
- Kohdennettu nuorisotyö on räätälöityä, nuoret huomioon ottavaa suunnitelmallista palvelua, jossa ehkäistään nuorten syrjäytymistä, tuetaan nuoren kasvua ja arjen hallintaa.
- Kyläkolli on kaupungin alueella liikkuva matkailuauto, jonka avulla nuorisotyö on läsnä ja helposti lähestyttävissä nuorten vapaa-ajalla, siellä missä he omaehtoisesti kokoontuvat.
- Nuorisotyöntekijät seuraavat nuorisokulttuurissa tapahtuvia ilmiöitä, jotka huomioidaan omien palveluiden suunnittelussa ja käytännön työssä. Ajankohtaisia asioita ja ilmiöitä otetaan puheeksi nuorten kanssa keskustellen niiden taustoista ja seurauksista. Ilmiöistä johtuviin palvelutarpeisiin reagoidaan tarvittaessa nopeastikin.
- Nuorisotyö on mukana monialaisessa Ankkuritoiminnassa, jonka tarkoituksena on varhaisessa vaiheessa nuorten hyvinvoinnin edistämiseen ja rikosten ennalta ehkäisemiseen.
- Nuorisotyön keinoin voidaan vahvistaa nuoren arjen ja mielen hyvinvointia sekä elämännhallinnantaitoja.
- Koulutettu nuorisotyön henkilöstö osaa tunnistaa ongelman, ottaa sen puheeksi nuoren kanssa ja ohjaa nuoren tarvittavien palveluiden piiriin.

Ehkäisevä päihdetyö työllisyyspalveluissa

- Etsivän nuorisotyön tehtävänä tukea nuoria aikuisia 29-ikävuoteen saakka. Se tavoittaa tuen tarpeessa olevia nuoria ja auttaa sellaisten palvelujen ja muun tuen piiriin, joilla edistetään nuoren kasvua, itsenäistymistä, osallisuutta yhteiskuntaan ja muuta elämänhallintaa sekä pääsyä koulutukseen ja työmarkkinoille.
- Työllisyyspalvelut tarjoavat työkäisille työllistymistä edistäviä ja syrjäytymistä ehkäiseviä palveluita. Työllisyyspalvelut kohtaavat asiakkaan kokonaisvaltaisesti ja päihteettömyyteen kannustaen.
- Asiakaskohtaamisissa tunnistetaan ja otetaan puheeksi asiakkaan päihteiden käytön ja rahapelaamisen riskit ja ohjataan elämänhallintaa ja hyvinvointia tukevaan toimintaan. Ohjaus kirjataan asiakkaan suunnitelmaan.

Ehkäisevä päihdetyö vapaa-aikapalveluissa

- Vapaa-aikapalveluiden tarjoamat tilaisuudet, tapahtumat, harrastukset ja vahvistavat osallisuutta, yhteisöllisyyttä, hyvinvointia, itsetuntoa ja fyysistä jaksamista sekä ehkäisevät päihdekokeiluja ja päihteiden käyttöä.
- Liikuntapalvelut edistävät hyvinvointia ja päihteettömyyttä tarjoamalla mahdollisuuksia liikunnan harrastamiseen sekä järjestämällä ohjattua liikuntatoimintaa.
- Kaupungin tuottamat tapahtumat, infotilaisuudet, kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut, kirjastopalvelut sekä Valkeakoski-opiston tarjoamat harrastusryhmät tarjoavat kuntalaisille mielekkäitä tapoja viettää vapaa-aikaa ja vahvistaa siten fyysistä ja psyykkistä hyvinvointiaan.